

lysen og sammenligningen, der, som bogens titel angiver, handler om opretholdelsen af forskel – den rette blanding. Alle tiltag og reformer samt deres fysiske manifestationer på seminarierne og hjemmet for grønlandere på uddannelse i metropolen var tilrettelagt for, at grønlanderne kunne blive nøje afstemte miks af oprindelige sælfangere og moderne europæere.

I bogens fjerde og sidste, indledningsvist meget teoretiske kapitel, tager Rud os igennem hele teoriapparatet igen i en kritisk diskussion af dets anvendelighed. Det afsluttes med en let kritik af Scotts udlægning af „modernitetens koloniale karriere“, som ifølge Rud kun beskriver sammenhænge mellem ledelsesrationalerne i metropol og koloni, ikke det særlige i den enkelte koloniale kontekst, således som analysen af den grønlandske koloniledelsesform i Ruds analyse viser.

Bogens styrke er ikke de fyldige teoretiske passager, der fungerer fint løbende, men især i det sidste kapitel med fordel kunne være nedtonet. De forstyrrer i nogle tilfælde læseoplevelsen og formidlingen af analysen, som ellers ikke kræver, at hele teoriapparatet tærskes så grundigt igennem. Styrken er derimod den væsentlige analyse af, hvad der karakteriserede det koloniale projekts ledelsesmål og -midler i Grønland. Især i den aktuelle kontekst, hvor det koloniale har været diskuteret i perspektiver med fokus på fraværet af voldelig undertrykkelse og udbytning, som statsretligt begreb eller slet og ret som danskernes følelser for „landsmænd“ i nord. I *Den rette blanding*, baseret på kritisk omgang med relevant teori og solide kildestudier, er det lykkedes at vise, hvad der var særligt kolonialt. Hvad der tjener til yderligere ros af bogen, er, at ambitionen om også at forholde sig til nutidige identiteter lykkes gennem den ramme, som forordet og afslutningen på sidste kapitel udgør tilsammen. Her får Rud fremført klare eksempler på, hvordan nutidens danske opfattelse af grønlandske identiteter har dybe rødder i oprindelighedspolitikken, og hvordan det til stadighed påvirker relationen mellem Grønland og Danmark. Dermed når bogen ud over rampen som „blot“ interessant, ny kolonihistorisk forskning og skal betragtes som et væsentligt bidrag til debatten om rigsfællesskabets historie – og fremtid.

Inge Høst Seiding

| KAREN VALLGÅRDA: *Imperial Childhoods and Christian Mission. Education and Emotions in South India and Denmark*, Palgrave Macmillan, London 2015, 279 s., 95 £.

Danske historikere markerer sig internationalt ved at publicere deres forskning på engelsk. Det har den fordel, at det danske kildemateriale

bliver kendt og bidrager til forståelsen af verdenshistorien. Forskningen viser, hvordan udviklinger et sted i verden altid er forbundet med forhold på andre kontinenter. Denne komparative tilgang bibringer ny viden og en ny forståelse af fortiden.

Karen Vallgård fortæller om den danske missionsvirksomhed i Sydindien i anden halvdel af 1800-tallet og i begyndelsen af 1900-tallet og fokuserer på, hvordan missionen brugte uddannelse af indiske børn som en del af deres virksomhed. Missionsskolerne havde ikke den store succes, og de lukkede som regel efter et par år. Vallgård beskriver overbevisende de forhindringer, som mødte missionærerne ude i lokalsamfundet, hvor deres tilstedeværelse ikke var ønsket. De blev betragtet som fremmedlegemer, der truede den eksisterende samfundsorden. I landsbyen Iddayar blev missionsskolen for eksempel afbrændt i 1882 af medlemmer af den højtstående Kaikalar-kaste. Det britiske kolonistyre havde svært ved at få sagen undersøgt, og selvom der faldt dom, viser episoden, at kolonimagten ikke var særlig synlig i landdistrikterne i Sydindien (s. 87). Denne observation kunne forfatteren godt have forfulgt yderligere, nu hvor titlen rummer ordet „imperial“. På trods af mange velmenende forsøg på at reformere Indien kunne de vestlige aktører, det være sig missionærer eller statsadministratorer, ikke omforme samfundet uden indernes accept og medvirken.

Kolonimagtens rolle i Indien er dog ikke Vallgårdas ærinde. Hun beskriver derimod på glimrende vis danske missionærers syn på uddannelse af sydindiske børn i forsøget på at omvende dem til kristendommen. Gennem beskrivelsen af Carl Ochs skole i Pattambakkam i årene fra 1864 til 1874 fremdrager forfatteren de problemstillinger, som optog de danske missionærer: Var de indiske forældre skadelige for børnenes udvikling, kunne indiske børn lege, sådan som børn gjorde det i Europa, og var uddannelse overhovedet vejen til omvendelse? De mange velvalgte citater viser, hvordan de danske missionærer var påvirket af tidens raceteorier, og hvordan etnicitet blev brugt til at forklare de vanskeligheder, som de selvretfærdige kristne stod overfor i det sydindiske samfund. Citaterne viser også den udfordring, som historikeren står overfor, når hun skal oversætte 1900-tals danske begreber til nutidigt engelsk. I passager, hvor Vallgård er i tvivl, er det danske udgangspunkt sat i skarp parentes. Det er til glæde for de danske læsere, men hjælper nok ikke de engelske. „Weak nature“ er oversat fra „uselvstændighed“ (s. 60), „both races“ er oversat fra „folkestammer“ (s. 67), mens „aandeligt vankundige“ bliver til „intellectually ignorant“ (s. 99).

Der var ifølge de danske missionærer to slags børn i Indien. De voksne indere befandt sig på et uoplyst stade og skulle behandles som

børn. Christine Johansen, også kendt som Søster Sara, oprettede skoler, hvor eleverne lærte at fremstille blonder, som de kunne sælge til de britiske kvinder i Madras. Søster Sara underviste ikke kun børn, men også voksne i håbet om, at en indtægtsgivende virksomhed kunne forbedre elevernes livsbetingelser gennem selvforsørgelse. Glæden ved det daglige arbejde var også en kvalitet, som Søster Sara mente, at inderne ikke besad, og som derfor burde opdyrkes.

Søster Sara virkede i Indien i 1890'erne og blev efterfulgt af flere kvindelige missionsarbejdere. Kvindeliggørelsen indvarslede et skift i synet på opgaven med at omvende de sydindiske børn. Følelsesmæssige aspekter vandt frem i forhold til de klassiske uddannelsesmæssige kriterier. De sydindiske børn beskrives nu som bedårende og villige til at lære. Missionærerne nærrede inderlige følelser over for de indiske børn og måtte tage sig selv i ikke at adoptere dem fuldstændigt. Missionskvinderne måtte holde igen, således at børnene ikke mistede deres indiske identitet og risikerede at blive afvist af deres egne. De gensidige følelser gav de kvindelige missionærer en følelse af forløsning, som svarede til den evangeliske vækkelse i Danmark, hvor kristendom var et intimt og dybtfølt relation mellem et individ og Gud (s. 134). Men følelsesmæssige bånd var også et forsøg på at etablere sig som autoriteter i forhold til børnene og dermed skabe „a less transparent relation of power“ (s. 145).

Vallgårdar retter også fokus mod missionærernes egne børn og beskriver, hvordan adskillelse mellem børn i Danmark og forældre i Indien vakte følelser, som blev hyldet som udtryk for missionærens selvpofrende kald, en følelse, som blev mere inderlig, når missionærernes børn døde i Indien. Afslutningsvis beskriver forfatteren, hvordan danske børn lærte om livet i Indien. Fortællinger om indiske børns hårde tilværelse blev brugt til at skabe „korrekte følelser“ i Danmark, således at de unge danskere ville støtte missionen, når de selv blev voksne.

Karen Vallgårdar behandler således den vestlige aktørs opfattelse af det indiske samfund og demonstrerer, at missionsvirksomhed i høj grad var et spejlbillede af forhold i vesten. Herved skriver hun sig ind i den tilgang til kolonihistorie, som p.t. dominerer forskningen. Bogen igennem henviser hun til forfattere, som alle er enige med hinanden, og derved skaber hun en fornemmelse af et harmonisk forskningsfelt. Det kunne være interessant, hvis Vallgårdar også positionerede sin forskning i forhold til dem, som hun ikke deler holdninger med. De mange henvisninger i bogen til pointer, vi allerede har fået i et tidligere kapitel, eller pointer, som vi vil få at vide i et kommende kapitel, bliver irriterende i længden.

Til gengæld er bogen skrevet i et fint akademisk og letlæseligt engelsk, og gennem de mange velvalgte citater underbygger Vallgårdar

sine argumenter og giver læseren et fantastisk indblik i de danske missionærers tanker og følelser. Der er gode *case studies* som den bortløbne indiske elev Adam, som hellere vil opleve de lokale religiøse fester end at bo på missionsskolen, og den om forholdet mellem Kamala og frøken Nørup i begyndelsen af 1900-tallet. Karen Vallgårda har med stor autoritet sat de danske missionsskoler i Sydindien ind i den rette internationale kontekst.

Søren Mentz

| PELLE OLIVER LARSEN: *Professoratet. Kampen om Det Filosofiske Fakultet 1870-1920*, Museum Tusulanums Forlag, København 2016, 496 s., 398 kr.

Pelle Oliver Larsen forsvarede ved Aarhus Universitet i 2011 sin ph.d.-afhandling, der hermed foreligger trykt i en lettere omarbejdet version. Med udgangspunkt i Det Filosofiske Fakultet på Københavns Universitet nogle tiår på hver side af 1900, vil Larsen undersøge, hvordan videnskab blev forvaltet i praksis. Det handler om spillet om magten, om retten til at definere og bestemme den faglige udfoldelse.

Som et led i undersøgelsen analyserer Larsen samtlige videnskabelige ansættelsessager på fakultetet i perioden, fordi de sætter de forskellige forskningsretningers indbyrdes kampe på spidsen. Hvem havde den institutionelle magt og den faglige tyngde til at få netop *sin* kandidat gjort til indehaver af en ledig lærestol? I forlængelse af sociologen Pierre Bourdieus teorier ser Larsen videnskaben som et felt eller en kampplads, hvor aktørerne (forskerne) kæmper om et monopol på at forvalte de videnskabelige indsigter. Han undersøger, hvilke argumenter og hvilken videnskabelig kapital der nød størst anerkendelse på fakultetet. Larsen gennemgår i den forbindelse periodens i alt 200 bedømmelser af indleverede disputatser og de disputatsforsvar, der blev afholdt på fakultetet. På denne måde kan han indkredse den akademiske kapital og analysere, hvordan den blev opbygget: Hvilke kriterier blev lagt til grund for at antage eller forkaste en indleveret disputats? Et væsentligt element i opbyggelsen af den videnskabelige kapital drejede sig om at sikre sig protektion fra professoren på det felt, hvor man skrev. Kapitalen blev akkumuleret langsomt og forsigtigt. Det handlede om at navigere i farvandet, at være loyal og reproducere læremesterens forskning og synspunkter, men samtidig udvise originalitet. Det viser sig også i gennemgangen af ansættelsessagerne, hvor navnlig sagen om Georg Brandes gennemgås uhyre detaljeret – og det med god ret, fordi den spektakulære afvisning af Brandes meget tydeligt viser det berettigede i Larsens analytiske vinkel.